

MILOSNJA SPECIFIČNOST SVEČENIČKOG ZVANJA I POZIVA

Dr Šimun SIPIĆ

Anketiranje je jedna od čestih pojava našeg vremena. Anketira se o svemu i svačemu, pa i o onom što po sebi nije predmet ankete. Anketiraju često puta i one koji su vrlo slabo ili nisu gotovo ništa upućeni u predmet ankete.

Svećeničko je zvanje danas također predmet mnogih anketa. Psiholozi i teolozi stvaraju sintezu i zaključke na temelju odgovora anketiranih. Tako je Traugott Lindner sa svojim psihologijskim institutom 1963. godine proveo u Beču anketu o svećeničkom pozivu među učenicima VII razreda svih opć obrazovnih viših škola. Nakon obavljene ankete on je rezimirao odgovore anketiranih i pokazao što oni misle o svećeničkom zvanju i pozivu.

Na temelju toga Ferdinand Klostermann, kao teolog, piše članak pod naslovom »Demitizacija svećeničkog zvanja i poziva«. ¹ Članak se dijeli na tri dijela. U prvom dijelu pisac konstatira kakav pojam imaju anketirani mladići o svećeničkom zvanju i pozivu. U drugom dijelu govori o novozavjetnom svećeništvu u svjetlu Objave. U trećem dijelu govori o pozivu na novozavjetno svećeništvo u svjetlu Objave. Na koncu tog dijela upozorava kako se postavljaju »neka kritička pitanja i zahtjevi našoj teologiji, a prema tome i našem propovijedanju« ² o problemu poziva na novozavjetno svećeništvo. Ovdje se želim osvrnuti na taj članak s namjerom da, iznoseći vjerno misao Ferdinanda Klostermanna, pokažem kako su neke stavke netočne, te kako bi stvar trebalo shvaćati.

1. Klostermannova nauka

Iznesavši Klostermann zaključke koje je T. Lindner rezimirao na temelju provedene ankete, veli: »Iz svega toga nazire se zapanjujuće, monofizitsko, jansenističko, od svijeta odmaknuto, pasivističko i negativno shvaćanje svećeništva i svećeničkog zvanja koje skoro posve potiskuje ljudski elemenat, štoviše, nazire se jedan upravo poganski arhaično-magijsko-mitski pojam sakralnoga i profanoga...« ³

Klostermanna je, čini se, najviše potakla da napiše spomenuti članak misao: ako se tako shvaća svećeništvo, tko će više poći u svećenički stalež. »Shvaćanja koja je ta situacija otkrila, veli Klostermann, jedva da više dopuštaju da bez moralnog čuda netko od tih mladih ljudi postane svećenik.« ⁴

Da bi se taj pojam svećeničkog zvanja i poziva »demitizirao«, Klostermann prije svega naglašava kako se novozavjetno svećeništvo ne bi smjelo shvaćati jednostavno, kao starozavjetno »u svjetlu oltara«. Citira Karla Dela-

1. Članak je donesen u **SVESCI — kršćanska sadašnjost** (Zagreb) br. 2, str. 55—60.

2. Isto mj. str. 59, br. 7.

3. Isto mj. str. 56, br. 4.

4. Isto mj. str. 56, br. 5.

hayea koji upozorava »na opasnost od starozavjetnog... karakteriziranja svećeničkog lika, koje na svećenika gleda 'jednostrano kao na liturga'«. ⁵

Za nas je najvažniji treći dio Klostermannova članka. On pronalazi u Objavi »slučajeve Božjeg pozivanja koji se sastoji u Božjem zovu upućenom čovjeku na neko određeno poslanje«. ⁶ Kao primjer navodi iz SZ Abrahama, Mojšija, proroke, narod izraelski, a izričito isključuje starozavjetne svećenike. Iz NZ spominje poziv Dvanaestorice, Barnabe, Saula i drugih (Mk 10,21; Lk 9,59-62).

Kod Klostermanna je jedno pitanje nejasno, a koje je za nas ovdje najvažnije, naime; da li u novozavjetnoj Objavi postoji samo jedan Božji poziv ili ih ima više? Klostermann veli: »Ipak novozavjetno naviještanje kao cjelina sadrži jedan Božji zov, dapače, ono je prava novozavjetna *klésis*..., i zato su oni koji taj zov slijede u *metánoji*, u *vjeri*, kršćani, *kletósi*...«. ⁷ Ali odmah iz toga nastavlja: »Ako analiziramo novozavjetne pozive, proizlazi da se radi o *dvije vrste pozivanja*: kršćanski prapoziv k vjeri i u zajednicu Isusovu (Mk 1,15; 1 Kor 1,2), koji se normalno zbiva u okviru kršćanskog naviještanja (1 Kor 1,24,26; 1 Sol 2,14); zatim da se radi o pozivanju na izvjesne dužnosti, službe i poslanja u toj zajednici«. ⁸ Poslije govori kako Sveto pismo smatra karizmama i *pozive* na novozavjetne službe, navodeći poslanicu Ef 4,7-12; Rim 12,6-8; 1 Kor 12,4-11. ⁹

Međutim, odmah naglašava kako su oba načina pozivanja »najuže povezana: ne samo zato što jedno predstavlja povezivanje u novozavjetnu zajednicu spasa, a drugo su pozivi na različita služenja u okviru i na korist te zajednice, nego i zato što obje vrste imaju jedan jedinstveni izvor i zbivaju se u jednom Duhu«. ¹⁰

Zatim, služeći se riječima Jacquesa Giulleta, govori o »*jednom jedinom pozivu* unutar kojeg onda ima'... odvojenog dodjeljivanja duhovnih dobara... služenja... duhovnih moći' (Kor 12, 4—6)«. ¹¹

Budući da su karizme prema Objavi vrlo raznolike, i to ne samo one izvanredne nego i one obične (Rim 12,6-16), pa i kršćanska ženidba (1 Kor 7,7; Ef 5,21-33), Klostermann zaključuje: »Ako se očima vjere prirodni darovi, sposobnosti i mogućnosti mogu smatrati karizmama, onda nam se čini barem razumljivim da se čak u 'običnim' svjetovnim zvanjima, dapače u svakoj ljudskoj sudbini, u svakoj situaciji u koju čovjek dospijeva bez svoje krivnje ili čak s njom i koju više ne može promijeniti — gleda Božji zov i Božji dar, karizma«. ¹²

Ali, to čini ne da bi naglasio kako u svakom zanimanju treba gledati specifičan Božji poziv, ¹³ nego da pokaže kako ni svećenički poziv nije specifično različit od kršćanskog prapoziva. To proizlazi iz tumačenja 1 Kor 7,17-24, posebno riječi *kaléin* i *klésis*. U zaključnim riječima svoga članka Klostermann izričito veli:« Zvanje i stalež odabrani u vjeri i polazeći od kršćanskog prapoziva, zaista i sami opet postaju kršćanskim 'pozivom', trajnim kršćanskim zovom i ujedno karizmom, trajnim milosnim darom, koji u sebi nosi sve posebne karizme, npr. karizmu vršenja službe. [....] Prema tome, čitav proces pozivanja, rast i dozrijevanje svećeničkog zvanja, ne samo s obzirom na zbijanja koja se mogu kontrolirati izvana nego i s obzirom na unutarnju 'nadnaravnost' — u normalnom slučaju jedva da su drugačiji od onih kod drugih zvanja. Sve to kod kršćanina nastaje i raste u vjeri, i pri tom — u vjeri — i samo biva kršćanskim pozivom. [....] Kako je kršćanstvo uopće

5. Isto mj. str. 56, II, br. 3.

6. Isto mj. str. 57, br. 1.

7. Isto mj.

8. Isto mj. str. 57, br. 2.

9. Isto mj. str. 58, br. 4.

10. Isto mj. str. 57, br. 3.

11. Isto mj. str. 57, br. 4.

12. Isto mj. str. 57, br. 4.

13. Jer malko kasnije u istom broju (str. 58) govori kako bi bila »čudna mitifikacija... ako bi se u svakom profanom zvanju, npr. u običnom pometaću ili stajskom sluzi htio vidjeti specifičan božanski poziv«.

uklonilo pretkršćanski arhajsko-magijsko-mitski pojam sakralnoga, učinilo je to isto i sa tako shvaćenim sakralnim zvanjem. Utoliko mi se čini da demitizacija svećeničkog zvanja znači upravo njegovu kristijanizaciju.¹⁴

Klostermann istina, dopušta da bi se pitanje svećeničkog zvanja moglo svesti na »pitanje milosnog iskustva«, ali smatra da »takva individualna norma nikada ne bi bila izuzetan specificum svećeničkog zvanja, nego bi bila zamisliva kod svakog zvanja.«¹⁵

Ispravnost svoje teorije potvrđuje Klostermann Crkvenom praksom koja vlada već od apostolskih vremena. Pozivi na vršenje hijerarhijske službe vrše se u postavljanju najprikladnijih koji se pronalaze pomoću prijedloga zajednice ili pomoću neposrednog izbora od strane crkvenog autoriteta. Smjernice u vezi s tim daje već sveti Pavao (Tit 1,5-9; 1 Tim 3,1-14).¹⁶ »Prema toj nauci, veli Klostermann, za unutarnji, 'božanski' poziv ... traži se objektivna pogodnost za zvanje, zdravstvene, naročito psihičke, intelektualne i religiozno-karakterne kvalifikacije ... i subjektivne namjere, dakle, odgovarajuća religiozna motivacija. 'Pitanje zvanja postalo je time, u biti, pitanje pogodnosti i spsobnosti', ali to se zapravo mora i može reći o svakom drugom pozivu.«¹⁷

Dvije su, dakle, osnovne stvari koje, prema Klostermannu, čine »mitskim« pojam svećeničkog zvanja:

1. U taj pojam uvuklo se »odviše 'svećeničkog', sakralno-svećeničkog, kulturno-svećeničkog, pretkršćanski-svećeničkog.«¹⁸

2. Smatra se da je za svećeničko zvanje potreban poseban Božji poziv, bitno različit od kršćanskog prapoziva, od poziva k vjeri i u zajednicu Isusu.

Prema tome, da se »demitizira« pojam svećeničkog zvanja, potrebno je od njega odstraniti i jedno i drugo. Klostermann to uistinu i pokušava u spomenutom članku, lišavajući tako svećeničko zvanje njegove specifičnosti.

2. Kritički osvrt

Gledajući kritički na sve to, slažemo se s Klostermannom da mnogi imaju krivi pojam o svećeničkom zvanju i pozivu. Ankete to pokazuju. Naše propovijedanje i predodžbe o svećeništvu zaista su ponekad uzrok tome. Ali, mišljenje anketiranih ne smije mijenjati našu teologiju, barem ne u onome što je *de fide* i što je *teologicè certum*. Odgovori anketiranih, naime, ništa ne dokazuju, već samo pokazuju činjenično stanje. Oni nam mogu biti opomena da kontroliramo naše propovijedanje i naše predodžbe.

Također ni nedostatak svećeničkih zvanja nije po sebi dovoljan razlog da se postavljaju »neka kritička pitanja i zahtjevi« našoj teologiji s obzirom na zvanje, barem ne o onom što je sigurno iz Objave i Crkvenog učiteljstva.

Premda Klostermann iznosi svoje misli »u svjetlu Objave« i premda se ograđuje da »se ne radi o principijelnoj razradi novozavjetnog svećeništva«¹⁹, ipak je trebao navesti još neka mjesta iz Objave koja govore o svećeničkom pozivu, a tako su važna za samu stvar. On npr. nigdje ne navodi Kristovih riječi: »Molite zato Gospodara žetve da pošalje poslenike u žetvu svoju« (Mt 9,37; Lk 10,2). Zadržava se uglavnom na Pavlovim poslanicama, a ipak nigdje ne spominje Hebr 5,4, gdje Pavao naglašava kako nitko ne smije primiti svećeničko dostojanstvo ako nije pozvan od Boga kao i Aron.²⁰

Upadno je kako Klostermann ne citira ni jednog od brojnih crkvenih dokumenata koji govore o svećeničkom zvanju. Da budemo pravedni, citira je-

14. Isto mj. str. 60.

15. Isto mj. str. 60.

16. Usp. isto mj. str. 58, br. 5.

17. Isto mj. str. 58, br. 6.

18. Isto mj. str. 56, br. 3.

19. Isto mj. str. 56, br. 5.

20. Papa Pavao VI navodi taj redak u apostolskom pismu *Suumi Dei Verbum* (od 4. XI 1963. AAS, LV (1963) 979-995) da pokaže kako »svaki zakeniti svećenik prvotno ovisi o božanskoj volji«.

dan²¹, ali i taj jedini krivo interpretira.²² Zar se teološka pitanja ne moraju promatrati i u svjetlu tradicije, u svjetlu Crkvenog učiteljstva, ako o njima želimo dobiti ispravan pojam?

Na Klostermannovu tvrdnju da se u pojam svećeničkog zvanja uvuklo »odviše svećeničkog« ... , pitamo se što je to »odviše«.²³

Zaista bi bilo »odviše« novozavjetno svećeništvo poistovjetovati sa starozavjetnim svećeništvom, jer je ovo drugo bilo samo slika onog prvog. Ali nije odviše govori o sličnosti, jer to čini i sveti Pavao (Hebr 5,1-6).

Dakako da nije ispravno gledati na novozavjetnog svećenika *jednostavno* kao na nebesnika koji više ne bi bio čovjek, *isključivo* kao na liturga, *jedino* u svjetlu oltara.

Ali bi također bilo pogrešno smatrati ga da objektivno nije više sakralan, nego obični kršćanin, jer ima sakramentalni karakter reda koji je bitno različit i nadodan sakramentalnom karakteru krštenika (usp. D. 3756). Po tom karakteru »on predstavlja osobu Gospodina Našega Isusa Krista. Pristupa k oltaru kao Kristov službenik, manji od Krista ali veći od naroda« (D. 3850). Ređenjem dana mu je posebna milost (usp. 1 Tim 4, 14; 2 Tim 1, 6). On je po svojoj službi, poput Krista, posrednik između Boga i ljudi.²⁴ Stoga sveti Pavao ne samo da ne smatra »odviše« ako se apostole shvaća »kao sluge Kristove i djelitelje tajna Božjih« (1 Kor 4,1) nego to upravo traži. Ne smije se, dakle, zaboraviti da je novozavjetni svećenik po sakramentu reda primio »svećeničko« svećeništvo različito od svećeništva krštenika; da je posebno posvećen; da kao liturg ima posebnu ulogu u Božjem narodu (naročito u žrtvi svete mise i sakramentu pokore); da se on mora promatrati i u svjetlu oltara. To su njegove bitne note. Prema tome, tako ga shvaćati nije »odviše«, nego nužno potrebno.

S tim se nikako ne potcjenjuju profana zvanja, zanimanja i konkretne situacije pojedinih ljudi, pogotovo kad su kristijanizirana kršćanskim prapozivom. Niti se time niječe dostojanstvo bilo kojeg kršćanina, niti važnost za izgradnju Crkve bilo kojeg konkretnog životnog statusa. Želi se samo istaknuti specifičnost novozavjetnog svećeništva.

Kako smo vidjeli, Klostermann smatra da se iz Objave ne može dokazati da je za svećeništvo potreban poseban Božji poziv, nego da se može dokazati protivno. Ipak on govori o dvjema vrstama novozavjetnih pozivanja i o dvjema vrstama karizma koje su tako usko povezane da u stvari sačinjavaju jedan Božji zov. Priznajemo da su oba pozivanja usko povezana (jer jednim Bog poziva u novozavjetnu zajednicu spasa, a drugim na različita služenja u okviru i na korist te zajednice, i jer se zbivaju u jednom Duhu), ali da li je ta povezanost tolika da se u stvari radi samo o jednom pozivu ili o vrsno različitim pozivima? Drugim riječima: da li je poziv pojedinaca na različita slu-

21. Izjavu kardinalske komisije od 26. VI 1912, koju je Pio X bio imenovao da ispita teoriju zvanja što ju je bio iznio Joseph Lahitton, (usp. isto mj. str. 60).

22. Poslije ćemo vidjeti kako.

23. On ovdje promatra svećeničko zvanje pasivno, tj. kao stanje, kao stalež. Ali, zvanje se može promatrati i aktivno, kao čin. tada se obično kaže: poziv. Pojam riječi »zvanje«, kao i njezina upotreba, zanimala me i u doktorskoj disertaciji — **Problematika svećeničkog i redovničkog zvanja**, Makarska, 1965, koliko sam smatrao potrebnim da traži svrha radnje. Bilo je tu govora odmah u **Uvodu** (str. 2-5). Ali, čini se, da pisca članka — **Smisao zvanja u bibliji** (**Spectrum**, br. 1. str. 19-91) taj **Uvod** uopće nije zanimao. Stoga i više puta spominje u navedenom članku (str. 24) da ne obrađujem pojam zvanja. Njega su, čini se, zanimali samo naslovi u disertaciji, zato i zaključuje (str. 25) da mi je zvanje sinonim za svećeništvo i redovništvo. Ali, iz naslova: **Na što je Bog pozvao sve ljude** (str. 30) mogao je jasno vidjeti da se govori o više objekata, koji nisu ni svećeništvo ni redovništvo, a na koje je Bog pozvao sve ljude. Tu navedeno biblijski tekstovi nikako se ne odnose na svećeničko i redovničko zvanje. Odnose se oni navedeni na str. 57—58 kojima se želi pokazati kako Bog posebnim izborom i pozivom odabire i poziva pojedine ljude u svoju službu. Osim toga, u disertaciji se izričito veli: »Mnogostrukost i mnogobrojnost zvanja svima je očita« (str. 14). Disertacija se bavi svećeničkim i redovničkim zvanjem kao posebnim Božjim pozivom, pozivom pojedinaca, a pisac u spomenutom članku za takve pozive veli da prelaze okvire njegova rada (str. 80).

24. Usp. DZ 3757; II vat. sabor **Lumen Gentium**, br. 28.

zenja tako uključen u »veliki poziv spasenja« da nisu potrebni posebni Božji pozivi? Pitanje se može još jasnije formulirati, naime: da li je kršćanskim prapozivom k vjeri, što kod Pavla predstavlja pra-karizmu (Rim 5,15) i svakom pojedincu dana svaka druga milost — karizma (Rim 8,32)?

Ne bismo zabludili kad bismo rekli da je Crkvi kao takvoj s Kristom dana i svaka druga milost — karizma. Ali ne može se reći da je to dano i svakom pojedincu unutar Crkve. Pozivi pojedinaca na »različita služenja« u Crkvi nešto su nadodano pozivu u Crkvu i od njega bitno različiti, premda pretpostavljaju poziv u Crkvu, i premda polaze iz istog izvora, od Boga, i mada im je svrha izgradnja Crkve. Mislim da je to jasno naglašeno u Objavi. Zar nije Božji poziv upućen Mojsiju i prorocima nešto drugo nego poziv izraelskom narodu. Isto tako poziv Arona i njegova potomstva. Oni već spadaju u odabrani narod, a posebnim se pozivom pozivaju na određenu službu unutar tog naroda. Tako je i u novozavjetnom Božjem narodu. Dvanaestorica su, čini se, prije pozvana u zajednicu Isusovu, a onda im Krist *posebnim izborom* dodjeljuje apostolsku službu (usp. Mk 3,13-14). Barnabu i Savla, kao članove Crkve, Bog poziva posebnim pozivom na propovijedanje evanđelja (usp. Dj 13,2; 16,10). Pavao na početku gotovo svih svojih poslanica naglašava svoj apostolski poziv, koji nemaju ostali kršćani. Matija, premda je bio u zajednici Isusovoj, nije pribrojen k jedanaestorici apostola dek nije izabran od Gospodina za tu službu (usp. Dj 1,21-26).

Tako, dakle, Pismo jasno razlikuje poziv na različite službe u zajednici Isusovoj od poziva u tu zajednicu, premda onaj prvi pretpostavlja ovaj drugi. Svi su pozvani u zajednicu Isusovu, ali nisu svi pozvani na sve službe u toj zajednici, nego jedni na jednu, a drugi na drugu. »Jedne je dao za apostole, a jedne za proroke, a jedne za evanđeliste, a jedne za pastire i učitelje« (Ef 4,11; usp. 1 Kor 12,1 i d.). Zato se Pavao u čudu pita: »Zar su svi ovi apostoli? Zar su svi proroci? Zar su svi učitelji? Zar su svi čudotvorci? Zar svi imaju darove liječenja? Zar svi govore jezike? Zar svi tumače?« (1 Kor 12, 29—30), a svi su, međutim, *kletói*, pozvani u zajednicu Isusovu.

Još nas zanima praksa, koja datira već od Pavlovih vremena i koja je nastavljena kroz povijest, a po kojoj se prikladni pojedinci »postavljaju« (pomoću prijedloga zajednice ili neposredno od strane crkvenih autoriteta) na vršenje hijerarhijske službe. Da li to »postavljanje« prikladnih pojedinaca od strane crkvenog autoriteta isključuje poseban Božji poziv ili ne? Klostermann, citirajući odgovor kardinalske komisije, smatra da se za svećeničko zvanje »interna quaedam adspiratio subjecti seu invitamenta Spiritus Sancti« otklanja kao »conditio sine qua non«. ²⁵ No, trebalo bi ući u tok zbivanja oko Lahittonove nauke da se vidi kako spomenute riječi kardinalske komisije nikako ne poriču da je potreban poseban Božji poziv za svećeničko zvanje. ²⁶ O toj se deciziji jedan pisac izrazio da je »spretno sastavljena«. ²⁷ Svakako, ona nema doktrinalni, nego samo juridički karakter. Daje smjernice kojih se biskup mora držati kod primanja kandidata na ređenje. Navedene riječi iz decizije samo tvrde da za svećeničko zvanje nisu potrebne, niti su redovito sredstvo kojim Bog očituje svoj poziv, unutarnje osjetne dispozicije, privatne revelacije i osjetni pozivi Duha Svetoga, te da na temelju toga nitko nema prava prisiliti biskupa da ga redi. To bi bili izvanredni zahvati Providnosti, a oni niti su potrebni niti na njih treba računati kod redovitih zvanja. Osim toga, sve bi to moglo biti subjektivno utvaranje ili plod naravne konstrukcije pojedinaca. Decizija, zapravo, ponavlja osudu Tridentskog sabora kojim su osuđeni oni koji su tvrdili kako za dijeljenje sakramenta i za propovijedanje riječi Božje nije potrebno ređenje i poslanje od strane zakonite crkvene vlasti, nego da to može doći i od druge strane (D. 1777). Prema tome, Klostermann neispravno čini kad navodi spomenuti dokument da pokaže kako i Crkveno učiteljstvo smatra da za svećeničko zvanje nije potreban poseban Božji poziv.

25. Vidi u »Svesci«, br. 2, str. 60.

26. Najvažnije o tom donosi disertacija: S. SIPIC, OFM — *Problematika svećeničkog i redovničkog zvanja*, Makarska, 1965, str. 43-51.

27. NABAIS J. A. — *La Vocazione alla luce della psicologia moderna* (ed. 2), Roma, 1955, str. 68

Naprotiv, iz Crkvenog učiteljstva, kao i iz liturgije, jasno se vidi kako je nužno potreban i bitan za svećeničko zvanje (i za redovničko također) poseban Božji poziv, te da Bog tim posebnim pozivom uistinu i zove ljude u svoju službu. Bilo bi predugo ponavljati sve crkvene dokumente koji o tome govore.²⁸ Spomenimo samo dokumente II vatikanskog sabora i jednu od novijih izjava Pavla VI.

Potičući Sabor sve, posebno svećenike, na rad oko svećeničkih zvanja, naglašava da mladići budu tako odgojeni kako bi bili »spremni Gospodinu koji poziva (Domino vocanti) velikodušno odgovoriti s prorokom 'Ecce ego, mitte me' (Iz 6,8). Ipak taj glas Gospodina koji zove ne smije se očekivati tako kao da će on doći u uši budućeg svećenika, na neki izvanredan način. Njega, naime, radije treba spoznati i uočiti iz znakova po kojima razboriti kršćani svaki dan vide volju Božju.«²⁹ U istom dekretu Sabor smatra izbor i poslanje svećenika sličnim izboru i poslanju apostola.³⁰ Rad oko svećeničkih zvanja, smatra Sabor, neće biti bez ploda, jer je on u skladu s Providnošću »koja ljudima božanski izabranima da participiraju na hijerarhijskom Kristovu svećeništvu podjeljuje odgovarajuće darove i pomaže svojom milošću...«³¹

Sabor naglašava kako su svi članovi Crkve pozvani na svetost, također i klerici »koji su pozvani od Gospodina i odijeljeni da imaju dio s Njim i upravljaju se pod nadzorom pastira na dužnost službenika...«³² Te se riječi ne odnose na poziv k svetosti, nego na poziv u svećeničku službu: Sabor, dakle, jasno uči da Bog i danas posebnim pozivom poziva ljude na svećeništvo.

Pavao VI to isto ističe. U govoru koji je izrekao 3. XII 1966. pred delegatima evropskih biskupa za crkvena zvanja govori o onima »koji su pozvani nebeskim poticajem na prihvaćanje svetih službi. Taj božanski poziv... potpuno ovisi o tajnoj Božjoj odluci, po riječi Božanskog Otkupitelja: 'Niste vi mene odabrali, nego sam ja vas odabrao' (Iv 15, 16)«³³

Jasno je, dakle, ne samo iz Objave nego i iz Crkvenog učiteljstva, da Bog poziva pojedine ljude na svećeništvo posebnim pozivom.

»Postavljanje« najprikladnijih na vršenje hijerarhijske službe od strane crkvenog autoriteta ne nijeće, nego potvrđuje taj posebni Božji poziv. Činjenica je da se nije redio bilo tko. Trebali su uvjeti: sposobnosti kandidata, prikladnost i neporočnost njegova života, preporuka crkvene zajednice. Oni koji su imali nekoga zarediti molili su i postili prije toga sa svrhom da dobiju prosvjetljenje odozgo koga će zarediti. »Petar, Pavao, Jakob, kad bi propovijedali u nekom gradu, izabrali bi nekoliko vjernika. Prije nego što bi otišli pozvali bi i konzultirali zajednicu, postili i molili, birali najspособnijeg čovjeka i na nj polagali ruke.«³⁴ Zar ta praksa ne svjedoči da su se u kandidatu prije ređenja tražili znakovi Božjeg poziva? Sposobnost (fizička, psihička, intelektualna, moralna i odgovarajuća subjektivna namjera) kandidata, savjet vjernika i uvjerenje biskupa da će dotični dobro vršiti povjerenu mu službu, nije ništa drugo nego znakovi Božjeg poziva. Sve te providencijske okolnosti očituju Božju volju.

I današnja praksa oko odgoja i selekcije svećeničkih kandidata u biti je ista. Ona ide samo za tim da u kandidatima upozna Božji poziv na svećeništvo po njegovim znakovima, pa da se pozvani odgoje i usavrše, a nepozvani da se odstrane.

3. Narav i očitovanje Božjeg poziva na svećeništvo

Bog djeluje *ad extra* kao *auctor* naravi i kao *auctor* nadnaravi (milost). Tako možemo dijeliti i Božje pozive. On poziva na egzistenciju, u profan

28. Mnogi su doneseni kod: S. SIPC, n. d. str. 58—64.

29. *Paesbyterorum ordinis*, br. 11.

30. Isto mj. br. 15.

31. *Optatum totius*, br. 2.

32. *Lumen gentium*, br. 41.

33. *L' Osservatore Romano*, od 4. XII, str. 1.

34. *Initiation théologique*, IV, str. 1723.

zvanja i zanimanja, kao *auctor* naravi, a k vjeri, na vječnu slavu, poziva kao *auctor* nadnaravi i milosti. Budući da je svećenička služba služba Isusa Krista, ona je nadnaravna. Poziv na tu službu mora dolaziti od Boga ukoliko je On *auctor* nadnaravi i milosti. Stoga je Božji poziv na svećeništvo milost. Nije to posvećujuća milost, jer netko može biti pozvan na svećeništvo a da nije u posvetnoj milosti. To je djelujuća milost. Ona pozvanome rasvjetljuje pamet da iz raznih okolnosti stvori praktičan sud: Bog me zove na svećeništvo. Zatim mu potiče volju da prihvati taj poziv. To je milosni poziv. Zovemo ga ipak — milost svećeničkog zvanja. S pravom se to čini, jer se milost specifična od objekta na koji zove, potiče. Zbog toga drugi milosni pozivi nisu istovjetni s milosnim pozivom na svećeništvo.

Budući da je svećenik za ljude (Hebr 5,1), za izgradnju Crkve, svećeničko je zvanje u pravom smislu karizma. Ono se može poistovjetovati s milošću »gratis data«.

Milost svećeničkog poziva obuhvaća i sve potrebne pomoći bilo za realiziranje toga poziva bilo za vršenje svećeničkih dužnosti. Pozvani će s tom milošću morati sudjelovati, i svi oni koji rade na njegovu odgoju. »Bez ikakve sumnje, veli Garrone, postoji 'ontološki temelj' svećeničkog zvanja. Taj se temelj sastoji od onih providencijalno raspoređenih sposobnosti koje osposobljavaju jedno ljudsko biće za tu funkciju i za životni stalež koji sa sobom nosi ta funkcija. Također se sastoji i od milosti u pravom smislu, aktualne milosti, posebne i određene, koja omogućuje da se po tim sposobnostima upozna njihova tajanstvena namjera u Božjem planu, da se prepozna, tako reći, u svećeništvu sa svim onim što sa sobom nose misterijalna aktivnost i moralni zahtjevi.«³⁵

Prema tome, same sposobnosti ne sačinjavaju zvanja. Potrebna je i milost. Samo ona duša može shvatiti (Mt 19,11), da je i njoj upravljen Kristov poziv »Dodi, slijedi me!« kojoi je uz sposobnosti dana i milost zvanja.

Iz toga slijedi da je Božji poziv na svećeništvo *nadnaravan* jer je milost, odnosno, jer Bog zove kao *auctor* nadnaravi i milosti. Taj poziv je *odvijek* jer je čin Božjeg uma i volje kojim Bog bira pojedine ljude za svećeništvo. Svi su Božji čin odvijeka. Stoga i poziv na svećeništvo mora biti uvijek prema da ga Bog očituje u vremenu. Taj je poziv *osobni dar*, jer ga Bog ne daje svakom čovjeku, nego samo izabranim pojedincima.

Nikada čovjek ne može doznati razlog zašto je Bog pozvao ovoga, a ne onoga. Stoga je poziv na svećeništvo obilježen notom *misterioznosti*. Djelovanje milosti zvanja može dolaziti neposredno od Boga, ili posredno, preko drugotnih uzroka, jer djelujuća milost može djelovati posredno i neposredno. Milost Božjeg poziva može djelovati tako na volju pozvanoga da će joj se on sigurno odazvati (efikasna milost), a može joj se i oglušiti.

Pozvani čovjek može u jedan čas spoznati svoj poziv, a može to biti rezultat dugog istraživanja, proučavanja samog sebe, savjetovanja itd. U svakom slučaju Bog pozvanog čovjeka dovodi unutarnjim rasvjetljenjima, milosnim poticajima i datim okolnostima do moralno sigurne spoznaje da ga je odabrao za svećenički stalež i da želi da mu se posveti u tom staležu. Na koji će način Bog to proizvesti: posredno ili neposredno, u jedan čas ili nakon dužeg vremena, u ranoj mladosti ili u starijim godinama, prije moralnih padova ili nakon njih, nije bitno za zvanje jer svaki način koji je Provident odabrala vodi k istom cilju: upoznati pozvanoga s njegovim pozivom i potaknuti ga da mu se odazove.

Ipak se svi načini kojima Bog očituje svoj poziv mogu svesti na dva: izvanredni i redoviti.

Izvanredni se sastoji u neredovitoj, čudesnoj Božjoj intervenciji. Redovito Bog sam, neposredno, poziva dotičnoga na određenu misiju. Odmah mu očituje svoju volju, zapovijeda mu da prihvati dotičnu misiju i osposobljava ga za nju. Tako je postupao s Mojsijem (Izl 4,10-12), s Jeremijom (Jer 1,6-8), s Pavlom (Dap 9,3 i d) i drugima. No, Bog se rijetko služi s tim izvanrednim načinom pozivanja u svoju službu. Zato ga ne treba ni očekivati.

35. GARRONE G.—M. Pour une théologie de la vocation dans la théologie de l'Eglise, u Vocations sacerdotales et religieuses (Paris), Wo hors serie (1960), str. 114.

U redovitom načinu sve se zbiva u granicama redovitog Božjeg djelovanja. Bog se služi naravnim i nadnaravnim ali redovitim, objektivnim i subjektivnim faktorima da preko njih, pod utjecajem milosti, pozvanome saopći svoj poziv.

Bog to čini postepeno, uz suradnju pozvanoga i svih onih koji ga odgajaju. Stoga se može govoriti o raznim fazama zvanja i o raznim kategorijama zvanja (rana, u zrelih godinama, kasna).

Milosni Božji poziv na svećeništvo po sebi je nevidljiv i djeluje iznutra, a unutarnje djelovanje u čovjeku može biti plod raznih uzroka. Moralna izvjesnost da je unutarnje djelovanje plod milosti zvanja može se steći jedino po znakovima. Po njima i pozvani i Crkva spoznaje da ga Bog uistinu zove na svećeništvo.

Samo dva faktora, kad se sastanu u istom subjektu, pozitivni su i isključivi znakovi Božjeg poziva. To su: pozitivna sposobnost (fizička, intelektualna, psihička i moralna) i dispozicija, tj. slobodna odluka subjekta da stupi u svećenički stalež iz nadnaravnih motiva. Jedan od spomenutih faktora, bilo prvi bilo drugi, nije sam po sebi dovoljan znak Božjeg poziva. Trebaju se ostvariti oba zajedno u istom subjektu. Prvi daje sposobnost: moći vršiti svećeničke dužnosti i obaveze, a drugi: htjeti primiti na sebe te obaveze i dužnosti. Više od toga ništa se i ne traži. Budući da i jedno i drugo dolazi od Boga, znači da Bog zove.

Ništa nas ne smije smetati što se spomenuta dva faktora (moći i htjeti) traže za svako zvanje. Znak da su sposobnosti dane radi poziva na svećeništvo vidi se iz onoga: htjeti svećeništvo iz nadnaravnih motiva. To, naime, može doći jedino pod utjecajem milosti.

Ne smije se zaboraviti da i sposobnosti i dispozicija u subjektu postepeno dozrijevaju uz njegovu suradnju i uz suradnju drugih. Iz početka nisu redovito sasvim jasni. Ali to moraju biti barem neposredno pred ređenje. Ako toga nema, nema ni dokaza da Bog dotičnog uistinu zove. Naprotiv, prisutnost tih faktora dovoljni su znakovi Božjeg poziva.

* * *

Bog, dakle, i danas poziva pojedine ljude na svećeništvo posebnim pozivom, različitim od kršćanskog prapoziva. Svećeničko zvanje i poziv ima svoj specificum. To je milosni poziv i sakramentalno posvećenje po sakramentu reda.

Put kojim će se povećati broj i kvalitet svećenika nije »kristijanizacija« svećeničkoga zvanja i poziva, u smislu Klostermannovu, nego praktična kristijanizacija krštenika. Na taj put pokazuje i II vatikanski sabor, posebno u dekretima *Optatam totius* i *Presbyterorum ordinis*.

SUMMARIUM

De nonnulorum scriptorum sacerdotalem vocationem volentium »demytisarē« res agitur. Duo a talibus quaerit auctor: num vere et quid est quod »nimis« sacrum in vocationem sacerdotalem irrepserit? Item: num evidentia non extant argumenta vocationem sacerdotalem ut specialem et distinctam a vocatione generali fidelium probantia? Et conclusiones suas auctor luce doctrinae Ecclesiae, Concilii praesertim Vaticani secundi necnon verbis Pauli VI fulcit, quod firmiter tenendum est.